

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Franciškaška ulica št. 6/L, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglasi: Prostor 1x55 mm po K 2. Uradni razglasi, poslano ter notice isti prostor K 3. Pri večjem naročilu popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto K 386, za pol leta K 168, za četrt leta K 84, za mesec K 28. Za inozemstvo mesečno K 45, letno K 540.

Reklamacije za list so poštine proste.

Upravništvo je v Ljubljani, Franciškaška ulica 6/L, Učiteljska tiskarna.

Svetovni položaj socializma in naše bodoče naloge.

(Poročilo sodr. dr. O. Baura na zboru avstrijske socialne demokracije dne 27., 28. in 29. novembra 1921.)

Doživljali smo zadnja štiri leta tako burne čase, vedno so nas tako zaposlili, od trenutka do trenutka, da smo čisto pozabljali na sorodnost svojih lastnih doživljanj. Če se hočemo tega sedaj zavedati, kaj so doživljali burnega razvoja teh štirih let, kaj je proletarijat v teh štirih letih boja dosegel, če se hočemo iz tega učiti, kakšne so naše bodoče naloge, potem moramo v prvi vrsti trezno ugotoviti dejstva,

kakšna so.

Opisati moramo dogodke brez opešavanja in ne smemo se bati, da tudi razderemo svoje lastne iluzije, ki smo jih morda imeli v teh letih. Mi v Nemški Avstriji živimo v majhni, siromašni, gospodarsko, politično in vojaško nezmožni deželi. In še bolj, kakor za vsako drugo deželo, velja za nas, da je razvoj v naših mejah neposredno odvisen od mednarodnega razvoja razrednega boja proletarijata.

Ko je leta 1918. končala vojna, kakor je morala končati, s porazom srednjih sil, z zmago mogočne, na človeških silah, gospodarskih močeh ogromno močnejše koalicije entente: ko je potem neposredno po porazu nastala revolucija, ko so v srednji Evropi krone padle v prah in razpadli prestoli, takrat jih je bilo mnogo med nami, ki so upali, da bo veliki ogromni revolucionarni val šel preko mej premaganih dežel tudi v nevtralne dežele in v dežele zmagovalcev. To takrat ni bila popolnoma neutemeljena nada, da bo revolucija, ki se je pričela najprej v Rusiji, nadaljevala v srednji Evropi, končno šla s svojimi valovi tudi v velike kapitalistične zahodne države. Danes pa moramo ugotoviti, da nas je to pričakovanje ogoljufalo. Malo mesecev po koncu vojne je nastopila v zahodnih deželah doba industrijske prosperitete (ugoden razvoj industrije), ki se je razvila marsikje do najboljših konjunkture, in ob stružnici in ob delovni mizi, je izgubilo prav kmalu ono duševno razpoloženje vračajočih se vojnikov, ki nagiba k revolucionarnosti.

Roko v roki s tem je šla takrat nekaj časa popustljivost buržoazije napram proletarijatu, tako da smo imeli tole sliko: Izvrstna konjunktura, velika zaposlenost delavstva in velika popustljivost buržoazije na bazi tiskanja bankovcev, ki je izprva prosperiteto jako pospeševala, ki je služila najprej kot premija za eksport: to je lajšalo buržoaziji, da

je dovoljevala delavstvu višje plače. Ni dvoma, da je doba dobre konjunkturo v zunajem svetu — mi v Avstriji je nismo bili nič deležni — bila odločilnega vpliva na potek socialnega razvoja. To je bila prva in odločilna faza, faza prosperitete. Ta prosperiteta je zadoščala, da je rešila in ohranila gospodarstvo buržoazije v zmagovalnih deželah, toda prosperiteta je bila le kratke dobe. Že snomladi leta 1921. je nastala nova kriza, kriza v trgu. Vzrok tiči deloma v tem, da je bil vzhodnoevropski in srednjeevropski trg praktično zaprt za veliko svetovno industrijo najprej z blokado, pozneje pa s posledicami zmanjšane denarne vrednosti, kar je trg zmanjšalo. Posebno pa se je položaj poslabšal s sistemom tributnih dajatev, ki so jih zmagovalne dežele naložile premagancem ter povzročile celo vrsto mednarodnih sporov. Toda po svojem odločilnem vzroku je gotovo posledica dejstva, da je onemu procesu inflacije sledil v svetu nasporni proces, proces deflacije, umikanje papirnega denarja in s tem naraščajoča vrednost denarja.

Pomnožitev papirnega denarja je injekcija s kauro,

ki jo damo narodnemu gospodarstvu, ki ga sicer najprej poživi, povzroča pa srčno kap, jo pospeši. Injekcije s kauro pa ne moremo kar nadahovati, če nočemo organizem uničiti. Odprava papirja se sedaj pričinja v vseh deželah, ki so najmanj izgubile na vrednosti denarja in se nadaljuje v deželah z nizko denarno vrednostjo, tja do dežel, ki imajo strahovito nizko denarno vrednost, in ki študirajo, kako bi ustavili padanje denarne vrednosti, kakor danes Nemška Avstrija in celo sovjetska republika. S tem se je pa tudi kapitalizem v onih deželah ohranil: nabreji je proletarijat z razmeroma majhnimi priznanji odpravil, da sedaj poizkusi, kako ga oropa že danih priznanj. Sedaj pa primerjajmo s tem na oni strani razvoj tam, kjer je revolucija kapitalizem najbolj omajala,

razvoj v sovjetski Rusiji.

Rigaški mir znači, da barjera (ograja) med Rusijo in zahodom ostane, in v Rusiji pričinja, ker vojna ne moti več drugačen razvoj. Kot zaveznik zahodne buržoazije nastopa sedaj naenkrat ruski kmet na pozorišče zgodovine, ki sili sovjetsko republiko, da opusti komunistične eksperimente, ji usili svobod-

no trgovino in s tem dejanski povratek h kapitalističnim gospodarskim oblikam. Vidimo tudi, kako lokalizacija ruske revolucije, kako je prisiljena po notranjih silah v deželi, da sledi temu nazadnjaškemu valu ruske revolucije, in vpostavitvev kapitalizma se vrši, in čim hitreje dovršuje; vidimo, da kapitalizem ni le zahodnoevropski in ameriški proletarijat potisnil, marveč je potisnil tudi rusko revolucijo v defenzivo (obrambo), in ni dvoma, da je tudi v Nemčiji ta proces, morda še bolj jasno, vidneje kot drugod, potisnil proletarijat v defenzivo. To so dejstva, ki jih vidimo in ki jih mi v Avstriji temprej moremo razumeti, ker smo v tej deželi brez prave samostojnosti, tako v gospodarstvu kakor v politiki, da gre razvoj vsega sveta za tem, da utrdi kapitalizem

in potisne proletarijat v defenzivo,

da bi bilo torej kratkotalo nemožne, če bi se proletarijat osamosvojil prav v srednji Evropi, v deželi, ki niti ena dan ne more izhajati brez gospodarskega občevanja z drugimi, ali v slučaju resnega političnega ali celo vojaškega konflikta, ali celo potom izpremembe družbe v socialistično, ohraniti njegovo samoblast. O našem razvoju je v prvi vrsti odločeval ekonomski in gospodarski polom, ki ga je doživel stari režim v vojno, in k je mnogo hušji in izredno temeljitejši kakor v drugih deželah: zakaj, kar se je takaj zgodilo, ni bila le vojna, ne le poraz, marveč to je bilo raztrganje starega gospodarskega telesa, od katerega je ta nova država le krvaveči, razmesarjeni člen: zaradi tega je pri nas ta težka gospodarska razdrapanost. To je pomenilo zlasti, da je bila ona kriza, ki je sledila takoj vojni, demobilizacijska kriza, tukaj najprej mnogo težja in drugič mnogo dolgotrajnejša kakor v drugih deželah. Dejstvo posebno težkega pretresa, ki smo ga sicer pozno, toda končno tudi tukaj zaradi pospeševanega padanja denarne vrednosti občutili je da je sledila živahnejša industrija, in ta vpliv je neposredno vodil tudi naš politični razvoj. Spominjajte se na orvo zimo po prevratu, na to zimo brez premoga, brez drv, na to zimo lakote, množice brezposelnih, na zimo psihologije vračajočih! Vsak, kdor ni pozabil na to zimo, ve, da bi to zimo kaka meščanska vlada

ne bila mogla vladati niti en dan.

(Burno odobravanje.) S silo ne bi bila mogla delavcev strahovati, in z zaupanjem v množičah vladati, to bi se bilo takrat posrečilo manj kot kadar koli prej ali posej kak meščanski vladi. In da bi ne bila na po-

izkus proletarske samovlade entente odtegnila vsakršno pomoč, marveč bi bila z zavestno sovražnoostjo nas tudi blokirala, in s tem vzela možnost vsake pomoči; tudi to ve vsakdo, ki ni popolnoma pozabil tedanje dobe. Položaj je bil torej takrat tak, da buržoazija ni mogla vladati, proletarijat pa ni imel moči. Zaraditega je bila koalicija, v kateri smo bili takrat, edina možna oblika vladanja. Buržoazija je bila takrat popolnoma brez odpornosti, morala je samo dejstvo, da smo mi sovladali, z vsakdanjimi koncesijami in,

kakor danes lahko trdimo, z važnimi koncesijami plačati (pritrjevanje), s koncesijami ne le v tem ali onem zakonu, ki je bil dober, marveč s koncesijami, ki so predvsem moč proletarijata zasidrale, ne le za trenutek, marveč tudi za bodočnost; ki daje proletarijatu silno povečan vpliv ne le v državi in v občini, marveč tudi v tovarni, in to, kar ni manj pomembno, zabranili, da se tu ni zopet ustavila reakcionarna vojna oblast, ki bi bila proletarijat nasilno strahovala. (Dalje prih.)

Nemški velekapitalizem iztega svoje kremplje.

Zloglasna zastopnika nemškega kapitala, Stinnes in Rathenau, sta se pred kratkim mudila v Londonu z namenom, da osnujeta v družbi z Anglijo, Zedinjenimi državami in Francijo, konzorcij za eksploatacijo Rusije. Genialna nemška kapitalista hočeta priti na ta način do brezmejnih ruskih pokrajin, ki bi nadomestile Nemčiji vse kolonije, ki jih je izgubila glasom versailleskega dogovora. Rusija naj bi bila tisti odrešilni angel, ki bi plačal ne le samo vse nemške dolgeve z obrestni vred, temveč bi tudi bogato prispeval v nemške blagajne z industrijskim monopolom, ki si ga hoče zagotoviti brihtna Nemčija. »Journal des Debats« z dne 6. t. m. je posnel naslednje glavne točke nemškega načrta: 1. Anglija, Zedinjene države in Francija ustanovijo z Nemčijo konzorcij za ekonomsko obnovev

(?) Rusije. 2. Imenovane tri države bodo dale na razpolago Nemčiji v te svrhe potrebni kapital, transportna sredstva in surovine, ter ji zagotovijo monopol na fabrike in aprovizacijo Rusije z manufakturnimi izdelki. 3. Ruska industrija se omeji na produkcijo surovin in živeža, potrebnih za plačevanje nemških dobav. 4. Dobiček nemške eksploatacije Rusije se bo delil med vlastni konzorcija na ta način, da se zagotovi plačanje vojne odškodnine. 5. Nemčiji se dovoli moratorij, koji ji bo omogočil, da uresniči predmetni načrt. — Nemški načrt je v resnici genialen in mi niti najmanj ne dvomimo, da ne bi sprejele imenovane države nemškega predloga. Zakaj Nemčija je dolžna precej in nenasitno Anglijo žejja po denarju, ki je še vedno gospodar sveta.

Vprašanje likvidacije begunskega taborišča v Strnišču in špekulacije vojnega dobičkarja Čučka iz Ptuja.

Begunsko vprašanje sploh in še posebej vprašanje begunskega taborišča v Strnišču pri Ptuj, je povzročalo merodajnim faktorjem precej skrbi in preglavice. Od prvega začetka, t. j. od prihoda primorskih beguncev iz raznih krajev propadle Avstrije, pa do danes, se je na vse načine skušalo rešiti to vprašanje, ne da bi se prišlo do končne — in kar je glavno — polvoljne rešitve. Za begunce, ki se niso in se ne bodo vrnili v domovino, se je začetkomu nameravalo ustvariti existenco v — Macedoniji. Proti taki rešitvi smo svoječasno zavzeli odklonilno stališče, ker bi po našem mnenju, značilo pošiljati ljudi v nesrečo, ako bi se jih poslalo v kraje, ki v nobenem oziru ne odgovarjajo namenu ustvaritve primerne existence našim ljudem. Ta misel se je hvala bogu opustila

in merodajne oblasti so začele misliti na Prekmurje. V kolikor smo informirani, je zadeva naselitve beguncev v Prekmurju v teku. Kako se bo zadeva rešila, bo mogoče odgovoriti morda v kratkem. Ker ne vemo natančno, kako misli vlada stvar urediti, nočemo o zadevi obširneje govoriti. Omejimo se le na to, da stavimo zahtevo, da se glede naselitve beguncev v Prekmurju skliče v najkrajšem času anketa, na kateri naj bodo zastopani tudi prizadeti begunci, da se vprašanje naselitve reši sporazumno z njimi!

Danes imamo namen informirati javnost o drugi stvari, ki je z gorl omenjeno v tesni zvezi: namreč o likvidaciji, oziroma prodaji begunskega taborišča, to se pravi vseh objektov in naprav, ki se v Strnišču nahajajo.

LISTEK.

L. N. Tolstoj:

Po plesu.

— Poglejte, vi pravite, da človek ne more sam od sebe priti do spoznanja, kaj je dobro, kaj zlo, da vse zavisi od razmer, da razmere človeka zajedajo. Jaz pa mislim, da vse zavisi od slučaja. Iz svoje skušnjave vam lahko povem...

Tako je spregovoril splošno spoštovani Ivan Vasiljevič po pogovoru, ki smo ga imeli o tem, da je za osebo izpopolnitev predvsem potrebno spreminiti pogoje, v katerih ljudje žive. Pravzaprav ni nič hče rekel, da človek ne more sam priti do spoznanja, kaj je dobro in kaj slabo, toda Ivan Vasiljevič je imel tako navado, da je odgovarjal na svoja lastna vprašanja, ki mu jih je pogovor vzbudil, in da je z ozirom nanja pripovedoval dogodke iz svojega življenja. Večkrat ga je pripovedovanje tako obvladalo, da je popolnoma pozabil na vzrok, za-

kaj da pripoveduje, in to posebno zato, ker je pripovedoval zelo iskreno in resnicoljubno.

Tako je bilo tudi sedaj.

— Iz svoje skušnjave vam lahko povem. Celo moje življenje se je razvilo tako, kot se je, ne pa drugače, ne radi razmer, temveč radi nečesa čisto drugega.

— No radi česa? — smo vprašali.

— O, to je dolga storija. Če bi hotel, da bi razumeli, bi moral mnogo pripovedovati.

— No kar pripovedujte.

Ivan Vasiljevič se je zamislil, zmajal z glavo.

— Da, — je dejal, — celo moje življenje se je spremenilo radi ene same noči, pravzaprav jutra.

— Kaj pa je to bilo?

— Bilo je to, da sem bil silno zaljubljen. Zaljubljal sem se velikokrat, toda to je bila moja najsilnejša ljubezen. Stvar je že minila; njene hčerke so že poročene. To je bila B..., da, Varenka B. — Ivan Vasiljevič je imenoval prilimek. — Še

pri petdesetih letih je bila čudovita lepota, v mladosti, pri osemnajstih letih, je bila pa prelestna: viso: ka, stasita, graciozna in veličastna, prav veličastna, nosila se je vedno nenavadno pokonci, kakor da bi se ne mogla drugače, glavo je nagnila nekoliko nazaj in to ji je dajalo pri njeni krasoti in visoki postavi, kljub njeni suhosti in celo koščeno-sti nekakšno carsko zunanost, ki bi človeka lahko odplašila od sebe, če bi ne bilo laskavega, vedno vselega smehljaja in ust in prelestnih, blestečih se oči in vsega njenega milega, mladega bitja.

— Glejte no, glejte, Ivana Vasiljeviča, kako zna.

— A znaš, kakor hočeš, tako opisi, da bi vi razumeli, kakšna je bila, se ne da; ampak to ni važno; to, kar vam hočem povedati, je bilo v štiridesetih letih. Takrat sem bil študent na provincialni univerzi. Ne vem, ali je bilo to dobro ali slabo, toda tedaj nismo imeli na naši univerzi nobenih krožkov, nobenih teorij, ampak smo bili enostavno mladi in smo živeli, kakor pač mla-

dost živi: učili smo se in se veselili. Bil sem zelo vesel in živ fant, poleg tega pa še bogat. Imel sem živexa konja, sankal sem se z dekleti po bregovih (dralke še niso bile v modi), krokal s tovariši (tedaj nismo pili drugega kot šampanjec; če ni bilo denarja, nismo pili ničesar, ne pa da bi bili pili vodko, kakor sedaj). Moja glavna zabava pa so bili večeri in plesi. Plesal sem dobro in ravno grd tudi nisem bil.

— No, no, kaj bi se delali, — ga je prekinila neka sobesednica. — Saj smo videli vašo še dagerotipno sliko. No, da niste bili grdi, lepi ste bili.

— Če lep, pa naj bo lep, toda to ni važno. Temveč važno je to, da sem bil v času svoje najsilnejše ljubezni do nje, na pustni terek, na plesu pri gubernskem predstavniku. To je bil dobrodušen starček, komornik in bogat in gostoljuben človek. Sprejemala nas je njegova prav tako dobrodušna žena, v žametni obleki, z brihtantim okrasom na čelu in golimi starim, polnimi, belimi plečami in prsi, kakor

portret Jelizavete Petrovne. Ples je bil čudovit. Dvorana prekrasna, z galeriji, muzikanti, v tistem času znameniti tlačani graščaka amaterja, in ingeniten buffet in morje šampanjca. Čeprav sem rad pil šampanjec, vendar to pot nisem pil, ker sem bil brez vina pijan od ljubezni, zato sem pa plesal do onemoglosti valčke in polke, seveda, kolikor mogoče vse z Varenko. Nosila je belo obleko z rožnatim pasom, bele usnate rokavice, ki so segale skoro do suhih ostrih komolcev, in bele atlasne čevličke. Pri mazurki mi je je prevzel zoperni inženir Anisimov — do danes mu tega ne morem odpustiti — prošil je je takoj, ko je prišla, jaz pa sem se peljal prej še k brivcu, po rokavice pa sem zamudil. Tako da mazurke nisem plesal z njo, temveč z neko Nemko, kateri sem prej nekoliko dvoril, toda bojim se, da sem bil ta večer z njo zelo nevljuden: nisem govoril z njo, nisem je gledal, temveč sem videl samo visoko, stasito postavo v beli obleki z rožnatim pasom in njen siljajoč, porudel obraz z jamicami na

Znano je, da stojijo te naprave na zemljišču, ki je last g. Čučka iz Ptuj. Avstrijski vojni erar je Čučkovo posestvo vzel v najem in postavil tam vojaško bolnico, ki je bila med vojno znana kot »Hunger-spital«. Pogodba, ki jo je Čuček napravil z bivšim vojnim erarjem, vsebuje tudi točko, da ima g. Čuček kupno predpravo za naprave, ki se na njegovem posestvu nahajajo. Ne vemo, ali ta pogodba, oziroma kupna predprava sploh še drži po polomu Avstrije, vemo pa, da se g. Čuček dotične točke v pogodbi krčevito oprijema, ter da si je iz te točke napravil podlago, na kateri žida njegove spekulacije. Da si g. Čuček želi in hoče zaslužiti na škodo države, to se pravi javne lastnine nekaj milijonov, naj služijo kot dokaz sledeči podatki.

Zemljišče, ki ga je Čuček dal bivšemu vojnemu erariju v najem, je on kupil za nekaj nad 700.000 K, danes pa je to zemljišče vredno 3 do 4 milijone kron. To je prvi bagatelni zaslužek, ki ga je Čuček v »notu svojega obraza« spravil v žep. Da je med vojno in do danes dobival tudi najemnine za zemljišče, je samoobsebi umevno. Naprave, ki se v Strnišču nahajajo, in sicer: barake, parni stroji, kanalizacija, električna centrala in napeljava, vodovod, različni material itd., predstavljajo večmilijonsko vrednost. Niso nam znani natančni podatki, koliko milijonov so te stvari vredne, zato prepuščamo merodajnim faktorjem, naj si te račune natančno ogledajo, predno te stvari Čučku prodajo. Vemo pa, da bi g. Čuček vse te naprave rad dobil za par milijonov in da bi potem z izkoriščanjem velega kompleksa zaslužil ogromno kapitala.

Že lani je g. Čuček vabil tuje kapitaliste, da si ogledajo naprave z izkoriščanjem celega kompleksa dustralizirali.

Zvedeli smo tudi, da je pred kratkim ponujal nekemu domačemu kapitalistu — vojnemu dobičkarju, dva milijona kron provizije, če mu ta pomaga preseliti neko tujo tvornico vagonov v Strnišče. Nailepši dokaz, da je g. Čuček prepričan, da doseže ogromni dobiček, če se mu kupčija, kakor si jo on predstavlja, posreči!

V kolikor smo informirani, namerava g. Čuček omenjene naprave za par milijonov kupiti, ter jih potem na en ali drugi način prodati drugim kapitalistom, ki bi hoteli strniške obrate in naprave sploh izkoriščati. Poleg tega, da je že današnja vrednost zemljišča ogromno večja od vrednosti pred vojno, to se pravi, da je g. Čuček že pri tem zaslužil par milijonov, hoče pod pretvezo kupne predprave zaslužiti še nekaj milijonov pri nakupu omenjenih naprav in potem še nekaj milijonov pri eventualni zonetni prodaji, ali pa izkoriščanju celega kompleksa.

Del taboriščnih naprav je gosp. Čuček že začel izkoriščati s tem, da je ostavil tovarno sadnih konzerv »Stiva« in da postavila tovarno za izdelovanje lesene volne. Omenili smo že prej, da je g. Čuček lani vabil tuje kapitaliste (vemo, če se je obrnil tudi na Stinnesa) z namenom, da bi v Strnišču postavili tvornico vagonov. Tudi nam ni znano, v koliko so se mu spekulacije do sedaj posrečile. Vendar pa je iz celega početja g. Čučka jasno, da si hoče na vsak način nagromaditi nekaj milijonov na račun javne lastnine in — delavstva! Kako plačuje vojni dobičkar Čuček delavce, ki so pri njem zaposleni, je poglavje zase.

Ilich in laskave, mile oči. Ne samo jaz, vsi so gledali nanjo in so jo bili veseli, vsi, moški in ženske so jo gledali z dopadanjem, kljub temu, da je zatemnila vse ženske. Ni bilo mogoče, da je ne bi bil človek vesel. Mazurke takorekoč so postavali nisem plesal z njo, v resnici sem pa sicer z njo plesal skoro ves čas. Brez zadrege je šla preko cele dvorane naravnost k meni, jaz pa sem vselej skočil na noge ne da bi bil čakal vabila, in s smehljajem se mi je zahvalila za moje razumevanje. Kadar so nas pripelali k nji in ona ni uganila moje lastnosti, je podala roko komu drugemu, zraven pa je skomignila s suhimimi rameni in se mi je smehljala, da bi mi izrazila obžalovanje in da bi me potolažila. Ko smo plesali med valčkom figure mazurke, sem vstrel z njo, ona pa se mi je smehljala, je hitreje dihala in mi govorila: »encore«, in jaz sem vstrel še in še in nisem čutil svojega telesa.

(Dalje prih.)

o katerem bomo govorili v posebnem poročilu.

Nekaj drugega pa je pri celi stvari, kar nam stoji pri srcu in o čemur hočemo informirati predvsem merodajne faktorje in javnost.

V Strnišču se namreč nahajata dve podjetji, ki sta za ptujski okraj silne važnosti. Ti podjetji sta »Lesna in kov. zadruga«, ki si jo je delavstvo ustanovilo ter »Pletarska šola«, ki je bila otvorjena takoj po preobratu. Obe podjetji imata vse predpogoje za razvoj; v obeh podjetjih bi bila ustvarjena eksistenca velikemu številu delavstva, če bi podjetji uživali od kompetentne strani vsaj nekaj moralne in materialne podpore. Kar se je za omenjeni podjetji do sedaj naredilo, ne zadostuje; treba je nekoliko več razumevanja v tem oziru, treba je predvsem gledati na to, da bodo iz naprav, ki smo jih podedovali od razpadle Avstrije, uživale koristi čim širše plasti ljudstva, ne pa posameznih ljudi, ki so si med vojno nakupili ogromno kapitala. Likvidacija begunskega taborišča se mora prejši ali slej izvršiti, o tem ni nobenega dvoma. Vprašanje je le, kako se bo likvidacija končala, vprašanje je, ali bo vlada znala, all hotela izvršiti likvidacijo tako, da bo v korist onim ljudem, ki so vsled vojne vse zgubili in ki se nahajajo tu in pa onim tujcem, ki živijo v ptujskem okraju, t. j. viničarjem. Marsikdo se bo vprašal, kaj imajo pri tej zadevi viničarji opraviti. Zato poljasimo takoj. Če bi oblasti šle na roko današnji »Pletarski šoli« v tem smislu, da se podjetje postavi na zadržno počlano, bi marsikateri viničar lahko imel od takega podjetja pošten zaslužek in veliko rešenih trpljenja. Kako bi se dalo to vprašanje rešiti, bomo tudi razpravljali v poznejših poročilih.

Omenili smo, da si je delavstvo v Strnišču ustanovilo »Lesno in kov. zadrugo«. Zadruga ima, kakor že omenjeno, vse predpogoje za obstoj in razvoj, zato bi bil vnebovpljoči greh, če bi si to delavstvo ustavno uničilo v korist kakoga posameznika. Vlada je sicer oblu-

bila, da bo šla zadrugi na roko, bomo se pa, da ostane le pri obljubah. Zadruga in »Pletarska šola« so g. Čučku trn v peti, zato bi hotel tudi te dve podjetji pograbit, na kar opozarjamo merodajne faktorje še posebej. V tem oziru je nujno potrebno, da se na anketo, ki se bomo menda vršila, povabijo tudi zastopniki zadruga in »Pletarske šole«. Na anketi bo treba paziti na to, da se v pogodbi o eventualni prodaji taborišča g. Čučku postavijo take točke in pogoji, da mu bo a priori onemogočen vsak poznejši poizkus uničiti ti dve podjetji. Da ima g. Čuček ta namen, je jasno kot beli dan, zato zahtevamo od pokrajinske uprave, da si tega gospoda natančno ogleda in da mu glede njegovih spekulacij pristriže peruti!

Korčno se nam zdi potrebno omeniti še nekaj. Gospod Čuček se pri razgovorih o nakupu taborišča in pri drugih prilikah vedno sklicuje na to, da mu je taboriščno prebivalstvo naredilo veliko škodo v bližnjih gozdovih. Ta izgovor oziroma vzrok je ta ko prazen in ničev, da se o njem ne izplača govoriti. Gospod Čuček se pa sklicuje na »škodo«, ki so mu jo strniški prebivalci naredili samo zato, da bi se pri pogajanjih za nakup taborišča »zahval« za par milijonov manj. Spominjamo se, da je Čuček že spomlad leta 1919, jamral, da mu begunci delajo škodo v gozdovih; tistikrat je skušal z jamranjem brčkone doseči višjo najemnino. Če bi bilo glede namišljene škode res, kar Čuček trdi, bi danes ne bilo niti enega drevesa v njegovih gozdovih. To smo smatrali za potrebno omeniti, da pokažemo kakšne konje laha gosp. Čuček pri svojih spekulacijah.

Za danes naj zadostuje kar smo povedali. Zadevo bomo pa pazljivo zasledovali in o njej pisali v kolikor bo potrebno, da bo javnost o zadevi informirana. Kompetentne oblasti pa opozarjamo na ta dejstva in zahtevamo, da se pri likvidaciji begunskega taborišča čim več upoštevajo želje in koristi delavstva in beguncev, ki pridejo pri stvari v poštev.

Pozivamo obenem tudi naše poslance, da se za stvar interesirajo.

Žalostne razmere v Prekmurju.

Iz Prekmurja smo prejeli naslednje vrstice, o katerih naj korenito razmišljajo merodajne oblasti:

„Naše težavne razmere v Ljutomerškem in Prekmurškem okraju so znane. V naši javnosti in našem časopisju pa ne najdemo onega zanimanja, katerega ta važna stvar zahteva.

In zakaj propadajo čim bolj naši lepi in bogati kraji? Ker še čez leto in dan nimamo železniškega prometa. Da se je proga Gornja Radgona — Ljutomer zaradi pomanjkanja premoga morala ustaviti, se je poročalo v naših časopisih kar s par besedami, tako mimogrede, ne oziiraje se, kaj to pomeni, da se cela pokrajina v širokosti do 100 kilom. odtrga od drugega sveta in od drugih krajev naše države. In ta pozabljeni svet je eden od naših najlepših in najplodnejših krajev.

Iz Maribora dobavljamo z vozom razne predmete, ako vreme to dovol. Druge voluminozne predmete kakor premog, drva, krmo, gnojilo,

cement, apno itd. s tem sredstvom dovažati ni mogoče. Na tak način se podružuje nepotrebno vsaka stvar.

Vsaki človek s treznimi možgani se vpraša: Ali je treba, da se ljudstvo tako muči in pusti gospodarsko propadati? Nobena industrija se ne more gibati, nobena trgovina širiti. Kmetijstvo propada in delavci so brez posla. In naša vlada gleda apatično to propadanje in ne ukrene ničesar, da bi se uredil železniški promet.

Neverjetno, da je treba toliko časa za ureditev take važne stvari in tudi ni verjetno, da naša država nima sredstev, da bi vprašanje z Avstrijo uredila. In zakaj funkcionirajo vse druge železnice z Avstrijo in samo pri nas ne? Prosimo vlado, da nam to vprašanje odgovori. Vse vloge in deputacije so bile doslej popolnoma brezuspešne.

Tudi potrpežljivost ljudstva ima svoje meje!“

Invalidski in stanovanjski zakon — sprejeta.

Dne 15. t. m. je imel zakonodajni odbor v Belgradu sejo. Nadaljevale so se razprave o podrobnejših naredbah o invalidih. Razpravljala so se in sprejela z manjšimi izpremembami poglavja 6.—10. Zatem se je vršilo glasovanje o naredbi za invalide, ki je s tem sedaj postala zakon.

Invalidska naredba je bila sprejeta soglasno.

Razpravljalo se je nato o stanovanjskem zakonu. V podrobni debati se je pri posameznih členih izvršilo več izprememb.

Po daljši debati je bila sprejeta določba, da se morajo vsa bančna podjetja, zavarovalne družbe, industrijska in trgovska podjetja, ki so nastala na vzajemnih poslovanjih, izseliti v roku dveh let ter nastaniti v svojih lastnih zgradbah. Pri členu 6. je bil sprejet popravek, da se imajo pritožbe o posameznih členih predložiti v roku osmih dni in ne v treh dneh, kakor je to določeno. Pri členu 9. je bila izvršena tudi izprememba, da morelo pristojne krajevne oblasti oprostiti siromašne na-

jeznike določenege plačila 20% pristojbine. Pri členu 14. je bil sprejet predlog poslanca sodr. Divaca, ki se vstavi kot nov člen 14. a. in po katerem rešujot neresena vprašanja o višini zakupa do 1. maja 1922 pristojne stanovanjske oblasti po predpisih, ki so veljali do sedaj. Po prenehanju tega zakona pa bodo vsa neresena vprašanja te vrste reševala na isti način pristojna srezka (okrajna) sodišča, oziroma sodišča prve stopnje na prejšnjem ozemlju kraljevine Srbije in Črne gore. Finančni minister dr. Kumanudij je predlagal, da smejo privilegije tega zakona uporabiti samo one osebe, ki so redno plačale davek za zadnje tri mesece. S tem bi se prisililo državljane, da vrše svoje davčne dolžnosti. Predlog Kumanudijev je bil sprejet.

Pri končnem glasovanju je za zakonski predlog glasovalo od 19 poslancev 17, dva sta glasovala proti. Predsednik je nato razglasil, da je bil stanovanjski zakon sprejet v tretjem čitanju.

Politične vesti.

+ Pobožne želje klerikalcev. Včerajšnji »Slovenec« razpravlja: »Socialistična stranka je v razkroju in je z veliko težavo sestavila socialistično zajednico iz slovenske, jugoslovanske in hrvaško-slavonske socialnodemokratske stranke.« — Verjamemo, da so si razkroja socialističnih strank klerikalci in vse ostale buržoazne stranke vedno želeli in si ga še želijo. Da delavsko moč razkrajajo, to jim je prvo geslo. Zato so svojčas podpirali komuniste, in v to edino svrhu ustanavljajo tudi svoje »strokovne« zveze. Toča potolažite se, ker socialistično gibanje v Jugoslaviji je sedaj na najboljšem potu konsolidacije, ki bo danes tako objestni buržoaziji pokazala zdravo moč razredno-zavednega proletariata!

+ Na naslov jugoslovanskim ultranacionalistom. Tržaška »Edinost« je ob priliki požiga barkoveljskega Narodnega doma po fašistih priobčila par besed, ki gredo na naslov nam, ki živimo tostran demokracije. Ker se noben buržujski list ni spomnil nanie, jih navajamo mi in naj si jih vsak prenapetež dobro prebere. Zadnje čase so se pojavili tudi med nami nekateri gumneci, ki uvajajo med našim narodom metode dvatisočletne rimske kulture in povzročajo z grozljivimi pismi in drugim žalostne dogodke, kakor jih mora obsoditi vsak kulturni človek. Tem ljudem v prvi vrsti naslednje vrste: Sedaj pa še resno in odkrito besedo na drug naslov. Splitski dogodki so dali povod — in ne vzrok — za zažig »Narodnega doma« v Trstu dne 13. julija 1920. Zadnja slovenska dvorana v okolici je bila predinočnim zažgana zopet radi dogodkov v Splitu. O teh grozljivih posledicah — četudi niso ne opravičene niti opravičljive — naj bi bratje tam zunaj začeli resno razmišljati. Kakor mi tukaj upravičeno zahtevamo, naj se tržaškim razgretim nacionalistom ne dopušča, da si prisvajajo naloge, ki pripadajo edino le oblastvom, isto tako razumevanje nujno želimo od rojakov v Jugoslaviji. Saj vidijo sedaj vnovič, kako krvavo morajo za vsak tak dogodek plačevati njihovi lastni bratje na tem ozemlju! Kaj nam koristijo potemtakem vsi izrazi simpatije in ljubezni v lepih člankih Vašega časopisa?

+ O draginjski naredbi in o zakonu na vojne dobičke bo te dni razpravljaj zakonodajni odbor v Belgradu.

+ Z Radičem gre vseeno polagoma navzdol. Že pri zagrebških občinskih volitvah se je pri rezultatih pokazalo, da je hrvaški blok, kateremu načeljuje zloglasni bog vsega hrvaškega frazerskega separatizma Stipica Radič, proti prejšnjim volitvam nazadovol. 12. t. m. so se vršile volitve tudi v Turcpolju, katero je slovelo kot najmočnejša Radičeva postojanka. Toda volitve so mu prinesle sedaj le 5 mandatov, dočim so jih demokrate dobili 6, nevtralni pa 11. Številke so neizprosne in govore živ jezik; da mora enkrat vsaka demagogija in komediantska poza končati z blamažo.

+ Zagrebški občinski svet. Kakor poročajo listi, je novoizvoljeni zagrebški občinski svet za prihodnji ponedeljek sklican na svojo prvo sejo.

+ Naši trgovski odnošaji z Nemčijo. Na Dunaju deluje likvidacijska komisija pod predstvom dr. Ploja, toda vkljub temu, da imajo naši trgovski krogi milijonske terjatve, ne zve o delovanju te komisije noben živ krst, če pa že kaj zve, so to sami pitjiški odgovori.

+ Prevrat v Albaniji. Po došlih vesteh je izvršen v Tirani prevrat. Bajje je odstranjena sedanja vlada. Na čelo nove vlade je stopil vodja prevratnikov, Atezbek.

+ Protest razkrajja Karla. Madžarska vlada objavila besedilo protesta, ki ga je razkrajjal Karl poslal vladi o priliki izgube prestola in svoje odstranitve iz dežele. Protest se glasi: Izjavljam, da je sklep narodne skupščine, storjen pod pritiskom in silo inozemstva, ki veli, da nimam pravice do prestola, v zmislu madžarske ustave in madžarskih zakonov, neveljaven ter protestiram proti njemu. Vzdržujem vse svoje pravice, ki mi pristojajo kot madžarskemu apostolskemu kralju, ki je kronan s sv. Stefanovo krono. Protestiram proti postopanju madžarske vlade, da me je na podlagi sklepa poslaniške konference izročila poveljniku donavske flotilje, ker imam kot Madžar v zmislu madžarskih zakonov nelzpodbitno pravico

prebivati na madžarskem ozemlju, Tihany, 1921, Karl m. p. — Da, da, časih so se Karlu klanjali.

+ Dunaj postane s 1. januarjem 1922 samostojna dežela v avstrijski zvezi. Spodnja Avstrija pa tudi. Kakšne posledice bo to imelo za Dunaj, ki se ga hoče dežela iznebiti, bomo videli. Mnenja pa smo, da ta delitev gospodarsko-politično ni najboljša zlasti ne za Dunaj.

+ Gospodarski in politični dogovori Avstrije s Češkoslovaško. Dne 15. t. m. so se v Pragi, oziroma v Lani na Češkoslovaškem sestali na sestanke predsednik avstrijske republike dr. Hainisch, avstrijski zvezni kancelar dr. Schober in drugi politični in finančni avstrijski vladni funkcionarji s predsednikom češkoslovaške republike dr. Masarykom in min. predsednikom Benesom. Sestanek ima namen, obe državi z medsebojnimi dogovori tesnejše zvezati gospodarsko in politično. Čemur obe državi pripisujeta veliko važnost za njuno bodočnost.

+ Komunistično gnezdo. Nemški komunisti že dalj časa niso nič kaj prijazno gledali pobožni prehod ruskega komunizma v mirnejše strujanje že pred časom so med njimi bili nekateri, ki so nosili s sabo idejo nove radikalne komunistične internacionale. Pri zadnjem kongresu v Moskvi je bila Nemška komunistična stranka, ki je take elemente povečini vsebovala tudi vržena iz III. internacionale. Svojo jezo je sedaj pokazala s tem, da je dala iniciativo za ustanovitev IV. internacionale, katere sedež je v Kodanju, danskem glavnem mestu. Pridružili so se tej internacionali vsi nezadovoljni elementi med nemškimi, danskimi, angleškimi, bolgarskimi in tudi jugoslovanskimi komunisti. Dosedaj je vse njihovo delo obstojalo v tem, da so snučali v svet krvave manifeste proti Ljenu in III. internacionali, da so nadalje obljubljali in se navduševali za še bolj krvave taktike, s katerimi hočejo meni nič tebi nič preobraziti sedanji red. Do dejant ti novi internacionalci še niso prišli, kvečjemu, da so pri poslednjih nemirih v Nemčiji podžigali delavstvo k nemreščenostim, ravnotako pri zadnjih izredih na Dunaju. »Lasciate andare! Kdor je imel ob tistem času za svetovne vojne, ko so se pojavili med proletariatom razni kričavi rogovileži, svoje možgane skupaj, je že tedaj prorokoval, da bo take modne pojave ubila moda, da se bo vse, kar je v komunizmu frazerskega porušilo v frazah. Nekateri prazni otročaji pa bodo itak vedno počeniali nove revolucije in reševali delavske koristi s streljanjem na pokalice.

+ Nemčija dobi v Ameriki eno milijardo dolarjev posojila. Obrestovalo se bo posojilo po 7%. Jamstvo carski prejemki. Odplača se v 50 letih.

+ Nov zvezni predsednik v Švici. Zvezna skupščina je danes izvolila zveznega svetnika Haaba za švicarskega zveznega predsednika ter Schaurerja za podpredsednika zveznega sveta.

+ Popust na reparacijskih dolgovih? Lloyd George namerava, kakor poročajo »New York Herald« sklicati gospodarsko konferenco na kateri bi razpravljali o popustu vojnih dolgov. Anglija zahteva, da se črta njen dolg, ki ga ima v Zedinjenih državah, Francija pa bi morala popustiti Nemčiji 15 milijard zlatih frankov. Tak korak je potreben z ozirom na kritični položaj srednje Evrope, ker niti Nemčija ne more plačevati obveznosti. Pa tudi za ententne države je sedanje stanje gospodarski polom, ker Evropa ne more zaradi visoke valute kupovati njih produkta. Torej kriza tu in tam; tam blago, tukaj beracija.

+ Sporazum angleške vlade z Irco. Dolgo je trajal boj irskega naroda za svobodine proti angleški vladi. Ti boji so bili včasih tudi zelo krvavi. Sedaj pa je slednjič vendar enkrat prišlo do sporazuma Ircev z angleško vlado — po delgotrajnih pogajanjih. V angleški poslanski zbornici so vsled tega nekateri poslanci Lloyd Georgeja hudo napadali. Lloyd je ugovarjal, da bi pomenil dogovor ponižanje za Veliko Britanijo in vsvo državo. Najvažnejša določba dogovora je, da je bila Irska povzdignjena na domini britanske države. Irska bo odslej imela vse pravice in odgovornosti, ki pripadajo celokupni državi. Največje težave prihajajo od Ulstra. Irska dobi pravico, vzdržavati svojo armado in mornarico. Ulstru se bodo čuvala vse pravice. Anglešci čete se bodo po otvoritvi odgovorne Irske vlade umaknile iz južne Irske.

Brzjavl.

Kriza vlade rešena ali na prste si bodo gledali?

LDU. Belgrad, 16. dec. Tekom današnjega dne so se nadaljevala posvetovanja v radikalnem in demokratskem klubu posebej in na konferenci zastopnikov pri dr. Ribarju. Razen tega je imel dr. Ribar sestanek samo z g. Pašičem. Uspeh vseh teh sestankov je ta, da sta poravnani dve dosedaj sporni vprašanji in da se je dosegel sporazum med radikali in demokrati. Sporazum obstaja v tem, da ministrstvo za notranje posle ostane demokratsko, radikali pa bodo imeli podtajnika v tem ministrstvu. Istotako tega bodo dobili demokrati podtajnika v ministrstvu za agrarno reformo ali pa v prometnem ministrstvu. O nadaljnjem delu vlade, o njenem programu in o osebnih vprašanjih bodo razpravljali tekem jutrišnjega dne.

LDU. Zagreb, 16. dec. Današnja „Riječ“ poroča iz Belgrada: Snovi se je na konferenci, ki jo je sklical predsednik narodne skupščine in

katere so se udeležili delegati radikalnega in demokratskega kluba, dosegel sporazum med radikali in demokrati na ta način, da bo v ministrstvo za notranje stvari vstopil za podtajnika radikalec, v ministrstvo za agrarno reformo pa za podtajnika demokrat, dočim ostane ministrstvo za notranje stvari še dalje v demokratskih rokah. Danes je g. Davidovič na seji demokratskega kluba o tem poročal ter je bilo njegovo poročilo sprejeto. Sedaj se mora še rešiti v ključnih vprašanjih kandidatov za ministrske portfelje. Zato sta danes predpoldne posvetovala ožja odbora radikalnega in demokratskega kluba, katera bosta danes popoldne predložila plenumu radikalnega in demokratskega kluba listo kandidatov. Kakor doznavamo dopisnik „Riječ“, bosta kot nova ministra vstopila gg. dr. Srškič in Laza Marković. Žel verjetno je, da bo novi kabinet sestavljen že jutri.

izvajal člen 30 stanovanjske naredbe, glasom katerega se vsako samolastno oddajanje stanovanj kaznuje z denarno globo do 50.000 K oziroma v slučaju neizterljivosti z zaporom do 6 mesecev.

Invalidski dokumenti. Odeljenje socialne politike pokrajinske uprave v Ljubljani razglasa sledeče: Ker so bili v času od 1. septembra t. l. dalje ponovno pregledani vsi vojni in vojaški invalidi v vsej državi in je bilo vsakemu izročeno od pregledne komisije posebno potrdilo o invalidnosti, preneha s 1. januarjem 1922 veljavnost vseh dosedajših invalidskih dokumentov — (Izvid nadpregleda, Plačilni nalog (Zahlungsaufrag), Invalidska knjižica, Plačilni nalog, od italijanskih oblasti izdani „Libretto personale“) — in veljajo od tega dneva dalje edino sledeča izkazila: 1. za stalne invalide „Invalidsko uverenje“ ali „Invalidsko izpričevalo“; 2. za one, ki jim je bila invalidnost priznana le začasno, „Preвременa objava“ ali „Začasna objava“; 3. za one, ki so se prijavili k pregledu, a jim ni bilo priznano obeležje vojnega oziroma vojaškega invalida, „Rešenje“. Te tri vrste dokumentov so izdajale na tiskanih obrazcih (1/2 pole) edino pregledne komisije pri komandah vojnih okrogov. 4. Za invalide prejšnje srbske vojske in dobrovoljce - invalide je poleg navedenih dokumentov veljavno tudi še Rešenje prvostopenega suda v Belgradu. Opozarjamo vse urade, javne in dobrodelne korporacije na to, da ni več smatrati invalidom onih oseb, ki bi se izkazale z drugimi dokumenti od katerekoli oblasti.

Prošnje za dopotovanje inozemski delavcev je vlagati interesentom pri posameznih podružnicah »Državne posredovalnice za delo«, ki se nahajajo v Ljubljani, Mariboru, Ptujju, Murski Soboti in Celju (se otvori v kratkem), te jih pa sodijo potem dalje. V prošnjah, ki morajo biti zadostno kolkovane, je točno navesti ime in naslov vsake delavne moči, ki jo kdo želi dobiti iz inozemstva.

Maribor.

Mariborsko delavstvo naj ne pozabi, da se bo vršila jutri v nedeljo ob 10. dop. v veliki kazinski dvorani Cankarjeva proslava pod okriljem „Svobode“, pri kateri predavata ss. Faval in Golouh ter recitirajo Cankarjeve odlomke člani mariborskega gledališča. Cene sedežem so določene med 5—2 Din., stojišče 1 Din., za dijake 50 p.

Celje.

Ronarski morilec Ivan Spiler je bil pred celjsko poroto, kakor poročila „Jugoslavija“, obsojen na smrt na večalih. Ubil je pri Brezicah kmeta in ga oropal ter zbežal v zasledeno ozemlje, kjer so ga aretirali.

Ptuj.

Invalid pozor! Poverjenišvo splošne organizacije vojnih invalidov vdov in sirot v Ptujju bo imel v nedeljo, dne 18. t. m. ob 9. uri predpoldan v spodnjih prostorih Narodnega doma v Ptujju svoj redni občinski zbor, na katerega vabi vse člane in članice, tudi tiste, ki še niso organizirani v našem društvu in sploh vse, ki se zanimajo za organizacijo vojnih invalidov.

Ptujska podružnica „Državne posredovalnice za delo“, ki je poslovala doslej v Štrnišču pri Ptujju, se je preselila v preteklih dnevih vsled opustitve tamošnjega taborišča v Ptuj, Spodnja dravska ulica šte. 6. Vse interesente se opozarja, da se obračajo odslej na ta njen naslov.

Vestnik Svobode.

Vič - Glince. Opozarjamo, da bo danes, v soboto ob 20. zvečer nadaljeval v društvenem lokalu „Svoboda“ na Glincah univ. prof. g. dr. Fr. Veber svoje predavanje „O kritiki razvojne teorije“. Prihodnje nadaljevanje, s katerim zaključijo gospod predavatelj prvo polovico svojega predavanja, se bo vršilo v ponedeljek ob 20. zvečer ravnotam. Sodrugi in delavci, udeležite se polnoštevilno predavanja in pripel-

ljite s seboj tudi svoje prijatelje, to bo edino vam samim v korist.

Hrastnik. Jutri, v nedeljo 18. t. m. ob 3. popoldne priredi izobraževalna zveza „Svoboda“ v „Delavskem domu“ v Hrastniku Cankarjevo proslavo. O Cankarju — glasniku pravice in resnike predava sodrug France C. Gogala. Delavci, udeležite se proslave čim številneje in pripeljite s seboj tudi svoje prijatelje!

Kulturni vestnik.

Repertoar. Drama: Sobota 17. decembra: „Jugana, vila najmlajša“; Komedijski zmešnjav, Izven. — Nedelja 18. dec.: „Pampeliška“, popoldne ob treh, Izven. — Nedelja 18. dec.: „Pohujšanje v dolini šentflorjanski“, zvečer ob 8. uri, Izven. — Ponedeljek 19. dec.: „Roza Berndova“. E. — Torek 20. dec.: Zaprt. — Sreda 21. dec.: „Roza Bernd.“. A. — Četrtek 22. dec.: „Revizor“. Izven. — Petek 23. dec.: Zaprt. — Sobota 24. dec.: Zaprt. — Nedelja 25. dec.: „Komedijski zmešnjav“, popoldne ob 3. uri, Izven. — Nedelja 25. dec.: „Peterčkove poslednje sanje“, ob 8. zvečer, Izven. — Ponedeljek 26. dec.: „Peterčkove poslednje sanje“, popoldne ob 3. uri, Izven. — Ponedeljek 26. dec.: „Revizor“. Izven. — Torek 27. dec.: Zaprt. — Opera: Sobota 17. dec.: „Prodana nevesta“. Izven. — Nedelja 18. dec.: „Werthar“. Izven. — Ponedeljek 19. dec.: Zaprt. — Trek 20. dec.: „Boris Godunov“. B. — Sreda 21. dec.: „Bohème“. D. — Četrtek 22. dec.: „Carmen“. C. — Petek 23. dec.: Zaprt. — Sobota 24. dec.: Zaprt. — Nedelja 25. dec.: „Werthar“. Izven. — Ponedeljek 26. dec.: „Prodana nevesta“. Izven. — Torek 27. dec.: Zaprt.

Hrvatsko pevsko društvo „Kolo“ dospe iz Zagreba v Ljubljano v nedeljo že dopoldne ob 11. uri 57 minut. Ljubljanska pevška družba priredi z godbo sprejem na kolodvoru Koncert „Kola“ se vrši potem ob pol 8. uri zvečer. Udeležite se tega znamenitega koncerta!

Gospodarstvo.

Popis avstroogrskih vojnih posojil. Doznavamo, da zbira odelček za kmetijstvo pokrajinske uprave za Slovenijo v Ljubljani material za očuvanje koristi tistih korporacij, ki so podpisale kako avstroogrsko vojno posojilo. Občine bodo ta vojna posojila popisovale do 15. januarja 1922. Pozivljamo občinske urade, zadruge in razne druge obče koristne institucije, da pri občinskih uradih pravočasno prijavijo vrsto, serijo in iznos posameznih avstro - ogrskih vojnih posojil, ki so jih podpisale. Interesente opozarjamo na tozadevna razglasila, ki jih bodo občinski uradi objavili.

Znanjšan proračun. Finančni odbor narodne skupščine je znanjšal proračun ministrstva za javna dela, za promet in za pošto ter brzjav za okoli 5 milijonov dinarjev.

Novi direktni brzjavak bo vozil, pričeni s to nedeljo, na progi Belgrad - Monakovo preko Karlovca, Ljubljane in Solnograda.

Povišani tarifi na železnicah. Ker vladajo v prometnem ministr-

stvu „tehnične težkoče“, ne stoplja z novim letom v veljavo novi povlašeni tarifi, kakor je bilo projektirano. — Mi bi hoteli, da bi sploh vedno vladale „tehnične težkoče“.

Dopisi.

Mežica. (Cankarjev večer 11. XII. v Mežici.) Vse stranke razven SLS so se združile pri Cankarjevem večeru in na prav lep in imponenten način proslavile velikega romarja Cankarja. Predaval je o Cankarju in recital njegova dela v 1 in pol urnem govoru učitelj Doberšek. Učenc Logar je deklamiral pesem »Naprave“, učenka Koprenikova pa pesem o delu. Pri proslavi so sodelovali tudi Rusi v prvivrsti ruski bivši ritmojezer in konservatorist, ki je nam nudil umetni užitek s svojim mojstrskim prednašanjem kompozicij. Kljub temu, da mu nismo mogli nuditi prvovrstnega glasovirja, je žel burno odobravanje navzočih. Sodrugi učitelj se je ob koncu zahvalil ruskemu umetniku za sodelovanje in v zvišenih besedah povdarjal, da proletarijat ravno tako proslavlja ruske prvobornike Gogolja, Bilinskega, Hercena, in največje može, Dostojevskega in Tolstega.

Po svetu.

Cene na Dunaju. Goveje meso 750 do 1150 K, pečenka 1000 do 1250 K, svinjina 1300 do 1550 K, maslo 1820 do 1900 K, slanina 1900 do 2200 K in teletina 800 do 950 K kilogram. Krompir velja 100 K. Jajca pa sploh ni na trgu. Tam torej živ lahko samo tisti, ki ima veliko denarja. Ne čudimo se bedi ob takih razmerah.

Premeten pevec. Neki italijanski tenor, ki nastopa zadnje čase v enem izmed milanskih gledališč, je našel nov način, s katerim se dela reklama za lastno osebo. Par dni pred prvim nastopom je dal v časnikih ženitno ponudbo, v kateri pravi, da bi se rad oženil z mlado, lepo devojko, četudi bi ne imela nič premoženja. Na dan predstave je potem imel polno gledališče mladih deklet, pa njih mater in očetov in bratov, ki so si ga prišli ogledat.

Igra ruske valute. V sovjetski Rusiji so se pošne pristojbine podvojile. Za en sam izvod lista, ki ga pošta dostavi, je treba plačati 2000 rubljev.

Cena časopisja v Moskvi. Dnevnik »Izvestja« v Moskvi stane mesečno 40.000 rubljev.

Čevljarska eksportna zadruga v Ljubljani vabi svoje člane na prvi ustanovni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo, dne 18. t. m. ob 9. uri dopoldne v gostilni g. Mraka, Rimska cesta. Dnevni red: 1. Poročilo pripravljalnega odbora; 2. Čitanje in odobrenje pravil; 3. Sprejem novih članov; 4. volitev odbora ter nadzorstva; 5. slučajnosti. k

Dnevna kronika.

Nezakonski otroci. Ministrstvo za socialno politiko je prejelo statistiko o nezakonski deci v naši državi. Po tej statistiki je vsega skupaj 16.014 nezakonskih otrok, od katerih odpade največ na Slovenijo, kjer ima katoliška duhovščina največjo moč.

Radi vedno večjega razširjevanja raznih kužnih bolezni so v Sarajevu zaprli do 1. januarja vse stročne in srednje šole.

Na belgrajskih fakultetah študira 7208 dijakov in sicer največ na pravni fakulteti (3492, med tem tudi 277 žensk), najmanj pa na bogoslovni (143).

Akcija za odpravo beračenja po cestah in hišah v Ljubljani. Mestna občina ljubljanska razpošilja te dni bančnim, industrijskim, obrtnim, trgovskim, združnim in v obče imovitejšim krogom in osebam v Ljubljani posebne pozive, da se odpojnoro beračenju v Ljubljani. Beraštvo je v zadnjem času zelo naraslo. Da se more beračenje v mestu prepovedati, se mora podpiranje ubožev izdatnejše organizirati in centralizirati. Tujim beračenjem je vstopanje v mesto ter beračenje po hišah in ulicah sploh prepovedano. Glede domačih ubožev pa se obračaja mestni magistrat do vseh imovitejših in interesiranih krogov s prošnjo, da se beračenja s primerno mesečno vsoto na korist mestnemu ubožnemu zakladu odkupijo. Tak način podpiranja ubožih je uveden po vseh večjih mestih. S takimi odkupi se občinstvo povsod oprosti nadlegovanja po posameznih ubožcih. Temeljem sklepa finančnega

odseka občinskega sveta razpošilja torej mestni magistrat interesirancem (izjave), v katerih naproša, da se izjavijo, kakšno vsoto je kdo pripravljen vsak mesec žrtvovati za mestne ersnične potrebne uboge v ta namen, da se dosedanje beračenje po poslopih in cestah povsem odpravi. Izjave se potem smatrajo za obvezne. Ako bi prostovoljni prispevki za mestne uboge ne dosegli pričakovane višine, se bo moral občinski svet baviti s predlogom, da se zbere zadostni ubožni zaklad obligatornim potom, t. j. s primerno novo davščino. Že doslej je mestna občina potrošila vsako leto za svoje uboge okoli 800.000 K, ko znašajo mesečne podpore le 14 do 50 K. Da se ubožce vsaj za silo preskrbi, bo treba torej sedanje podpore dvigniti na 200—400 K. Je li mogoče to doseči s prostovoljnimi odkupnimi zneski, pokaže uspeh te akcije magistrata. Izjave morajo stranke vrniti lastnoročno podpisane do 24. decembra 1921 mestnemu magistratu (ekspedit, Mestni trg 27/III, nadstr.)

K stanovanjski bedi. Mestni stanovanjski urad ljubljanski nas naproša, da prinesemo sledeče: „Ker se dogodilo par primerov, da so stranke samovoljno razpolagale s praznimi stanovanji, opozarja mestni magistrat kot stanovanjsko oblastvo I. stopnje vse hišne posestnike, da je samovoljno razpolaganje stanovanj prepovedano in da z njimi razpolaga izključno le mestni stanovanjski urad, kateremu morajo hišni posestniki izpraznjena stanovanja tekom treh dni po izpraznitvi javiti. Mestni magistrat bo strogo

Tisoče ljudi v vseh deželah sveta uporabljajo že 25 let prijetno dišeči

FELLER-JEV „ELSAFLUID“

KOL KOSMETIKUM

za nego zob, zobnega mesa, glave, kot dodatek k vodi za umivanje, ker le radi avojeja antiseptičnega in čistega osvježajočega delovanja najboljšega učinka. Ravno tako je priljubljen kot krepko blago delujoče in

vrlo prijetno sredstvo za drgnjenje

hrbta, rok, nog in celega telesa. Je mnogo močnejši in delu oči nego Prout cosmo ženge in najbolje sredstvo te vrste. Tisoče priznanja! Z zamotom nepoštno za vsakoga:

3 dvojnate ali 1 špeciialna steklenica . . . . . K 48.

Za prodajalce:

12 dvojn. ali 4 spec. steklenice . . . . . K 168,

24 dvojn. ali 8 spec. steklenice . . . . . K 280,

36 dvojn. ali 12 spec. steklenice . . . . . K 394.

Poštarne prosto na Vašo prsto. Kdor denar naprej pošlje, dobi še popust v naravi.

Primo: Elsa obliž za kurja očesa K 5 n 7-50, Elsa mentolni klistir K 12, Elsa posipalni prašek K 11, pravo Elsa r bje olje K 85, Elsa voda za usta K 36, Elsa kolonska voda K 41, Elsa šamkimiris K 41, Glycerin K 6 in 30, Lysol, Lys-form K 30, Kitajski čaj K 3, Elsa mješni prašek K 15, St-up za podigne in miši po K 8 in 12.

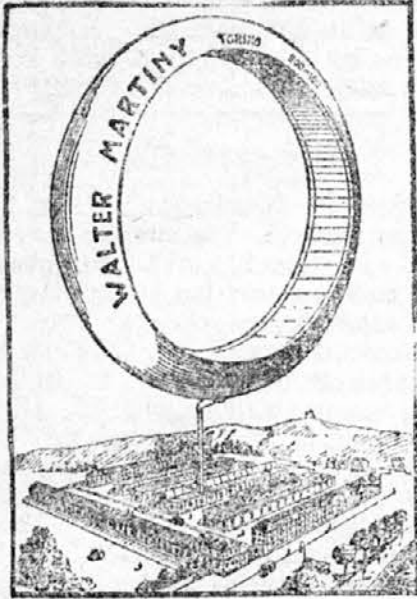
EUGEN V. FELLER, Iekarnar, STUBICA DONJA, HRVAŠKO, Elsa trg št 252.

KREDITNI ZAVOD ZA TRGOVINO IN INDUSTRIJO, LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 50, v lastnem poslopiju.

Brzjavni naslov: KREDIT LJUBLJANA. — Telefon št. 40 in 437.

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna narčila, predumi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menie ter kuponov, nakazila v

tu- in inozemstvo, safe-denosits itd. itd.

M. Kuštrin,

Tehnični, elektro-tehnični in gumijevi predmeti vseh vrst na drobno in debelo.

Glavno zastopstvo polnih gumijevih obrobov za tovorne automobile tovarne Walter Martiny, Torino.

Hydraulična stiskalnica za montiranje gumijevih obrobov v centrali, Ljubljana, Rimska cesta 2. Prevozno podjetje za prevoz blaga celih vagonov na vse kraje, za kar je na razpolago 10 tovornih avtomobilov.

CENTRALA Ljubljana, Rimska cesta 2. Telefon št. 588.

Podružnice:

Ljubljana,	Maribor,	Beograd,
Dunajska cesta 20,	Jurčičeva ulica 9,	Knez Mihajlova ulica 3.
tel. št. 470.	tel. št. 133.	

Naznanjam
slavnemu občinstvu, da sem prevzel in na novo preuredil znano trgovino z urami, zlatarino in optičnimi predmeti F. H. RUDOLZER.

Velika izbira božičnih in novoletnih daril po zelo znižanih cenah.

Za obilen obisk so priporočila

Eduard Škopek,
urar, absolvent urarske tehnične šole.
Lastna strokovna delavnica
Ljubljana, Mestni trg 8.

: Risalna orodja :
na veliko in na drobno.
Tehnične potrebščine. - Svetlobni prozorni in dr. papirji. - Rektificiranje geodet. instrumentov. - Brusenje risalnih peres.

Vsa popravila točno v delavnici za precizno mehaniko

Vilj. Sequardt,
Ljubljana, Dalmatinova ul. 5 ali v prodajalni

E. Škopek, urar.

COSULICH-LINE
(prej AUSTRO-AMERIKANA)

Trst-Amerika pravaža pošilke v New-York redno 3 krat, v Južno-Ameriko po 1 krat mesečno. - Pojasnila in prodaja vozniških listkov.

SIMON KMETEC, glavni zastopnik za Slovenijo v Ljubljani, Kolodvorska ulica 26.

Več krojaških pomočnikov
treznih in vesnih delavcev za delo v tovarni se sprejme takoj. Samostojni dobe proti garanciji delo na dom. Stalno delo zasigurano. Vpraša se: **EMONSKA CESTA št. 8** v pisarni.

Kdor hoče imeti res s pristnim blagom prepletkano bišo, pohištvo in lakiranje vozniških koles v peči, naj se obrne na tvrdko

STONE MALGAJ
Ljubljana stavbeni in pohištveni pleskar in ličar Ljubljana
Kolodvorska ulica št. 6

Gramofone, godbene avtomate
in vse k istim spadajoče predmete, posamezne dele, igle, peresa, dobite edino pri

A. RASBERGER, Ljubljana, Sodna ulica 5.

Vsak pokvarjen gramofon ali godbeni avtomat se popravi v lastni delavnici, oz tudi na lieu mesta, strokovno pod jamstvom in ceno. Izvršijo se tudi druga v preciz. mehaniko spadajoča dela.

Velika izber gramofonskih plošč. Ugodna zamena.

ŠTAMPILJE
GRAVEUR
ANT. ČERNE
LJUBLJANA
DVORNI TRG 1.

Klobuke in slamnike
vseh vrst od preprostih do najfinejših dobite vedno v tovarni za slamnike in klobuke

FRANJO CERAR,
v Stobu, pošta Domžale pri Ljubljani.

V popravilo prevzema tudi vsa tozadevna dela ter preoblikuje po najnovejši modi. V Ljubljani se sprejemajo pri tvrdki Kovačević i Teršan v Prešernovi ulici 5, kjer so tudi vsi vsorei vedno na razpolago.

Borzni posredovalec
Dragan Vučković
posreduje pri nakupu in prodaji državnih in vrednostnih papirjev, zastavnice, deviz in valut
Zagreb, Sv. Duh 19.
Telefon 6-69.
Brzojavl: Vučkov Zagreb.

Priporočamo tvrdko

JOSIP PETEJINC
Ljubljana
Sv. Petra nasip št. 7.

Najboljši šivalni stroji za rodbinsko in obrtno rabo, vse potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje. Srajce, krevate, žilce, vilice, nože i. t. d. Galanterijsko blago na drobno in debelo.

TVRDKA JOSIP REBEK,
Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 9
sprejme takoj v trajno delo

dva stavbena ključavničarska pomočnika
proti dobri stalni plači.

Strojnega delavca
za mizarstvo podjetje išče s takojšnjim nastopom tvrdka **MATIJA PERKO,** strojno mizarstvo, Zgornja Šiška, nasproti "hotela Vega".

KAJO DELIČ,
ziatar in draguljar
Ljubljana
priporočila svojo zlatarstvo in draguljarsko delavnico za nova dela in popravila vsake vrste, kakor tudi za pozlatovanje in posrebovanje. V zalogi ima zlatine in srebrnine, poročne prstane po vseh uzoreh in merah, uhane i. t. d. Kupuje tudi zlato in srebro ter plačuje po najvišjih cenah, ali pa izmenjava za novo blago.

V trgovini
O. Bernatović
Mestni trg št. 5
se dobe že po jako nizki ceni:

moške obleke	od K 650 naprej,
moške raglane	od K 1100 naprej,
moške hlače	od K 150 naprej,
damski plašči	od K 550 naprej,
damski kostumi	od K 600 naprej,
damske modne obleke . .	od K 900 naprej,
damska krila	od K 300 naprej,
kožuhovina	od K 300 naprej.

Vse te stvari so na ogled o vsakem času.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani
prodaja
iz slovenskih premogovnikov
velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo vporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

la čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo vporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov:
Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Nunska ulica 19.

Konsumno društvo za Slovenijo
Ljubljana

Poštni predal št. 13. Poštni čekovni račun št. 10.532.
Telefon inter. št. 178. Brzoj. naslov „Kodes Ljubljana“.

Hranilni oddelek
sprejema hranilne vloge in jih obrestuje od dne vloge do dne dviga po **4 1/2%**, večje vloge proti polletni odpovedi po **5%**.

Hranilne vloge sprejemajo osebno ali po položnicah centrala v Ljubljani ali pa podružnice:

6 v Ljubljani; dalje: Kamnik, Borovnica, Litija, Tržič, Sv. Ana, Križe, Radovljica, Gorje, Kor. Bela, Sava, Jesenice, Mojstrana, Kr. Gora, Radeče, Celje, Store, Sočtanj, Ljubno, Poljčane, Rogatec, Pragersko, Ptuj, Maribor, Ribnica na Pohorju, Fala, St. Lovrenc na Pohorju, Guštanj, Prevalje, Leše, Mežice, Crna I., Crna II.

Sodruzi, vlagajmo vse prihranke v lastno hranilnico, katere hranilni kapital znaša že danes **nad 3 milijone kron.**

Član društva postane lahko vsak. Pristopati se zamore v vseh gori navedenih podružnicah.

Delež K 200.—. Pristopnina K 10.

Ljubljanska kreditna banka
v Ljubljani.

Podružnice: V Splitu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Ptujju in Brežicah.

Dejavnika glavnica K 50.000.000. Rezerve okroglo K 45.000.000.—.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun profi ugodnemu obrestovanju.

Prodaja srečk razredne loterije.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, finančna orodja, dobave, garancije vsakovrstne kredite.

Telefon št. 261 in 413.